

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและดำเนินงานในหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ้านป่าปู้ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ้านป่าปู้ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. ประโยชน์และแนวทางการพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพบ้านป่าปู้ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4.1 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
1) ชาย	12	60
2) หญิง	8	40

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ		
1) ต่ำกว่า 30 ปี	3	15
2) 31-40 ปี	6	30
3) 41-50 ปี	7	35
4) 50 ปีขึ้นไป	4	20
ระดับการศึกษา		
1) ประถมศึกษา	0	0
2) มัธยมศึกษาตอนต้น	0	0
3) มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	25
4) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	0	0
5) ปริญญาตรี	12	60
6) ปริญญาโท	3	15
7) ปริญญาเอก	0	0
อาชีพ		
1) รับราชการ	3	15
2) รับจ้าง	14	70
3) อาชีพอิสระ	1	5
4) นักศึกษา	2	10

ผลการศึกษาของ ผู้ตอบแบบสอบถาม รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60 มีอายุ 41 – 50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 และอาชีพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมรอาชีพรับจ้าง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70

ตาราง 4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จุดประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว		
1) ท่องเที่ยว พักผ่อน	11	55
2) ทัศนศึกษา	3	15
3) ติดต่อราชการ	0	0
4) ทำธุรกิจ	0	0
5) เยี่ยมญาติ	6	30
6) อื่นๆ	0	0
พาหนะที่ใช้เดินทาง		
1) รถยนต์ส่วนตัว	10	50
2) รถจักรยานยนต์	0	0
3) รถประจำทาง	6	30
4) เครื่องบิน	4	20
ผู้ร่วมเดินทาง		
1) คนเดียว	0	0
2) มาพร้อมครอบครัว	8	40
3) กลุ่มเพื่อน ผู้ร่วมงาน	9	45
4) มากับคณะทัวร์	3	15
5) อื่นๆ	0	0
การรับทราบแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน		
1) จากการเพื่อนหรือคนรู้จัก	14	35
2) จากนิตยสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	9	22.5
3) บริษัททัวร์	0	0
4) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	0	0

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
5) วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต	17	42.5
6) อื่นๆ	0	0
การเคยมาเยือนจังหวัดแม่ฮ่องสอน		
1) เคย 1-2 ครั้ง	11	55
2) ไม่เคย	9	45
ระยะเวลาการอยู่ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน		
1) 2-3 วัน	20	100
2) อื่นๆ	0	0
ลักษณะของนักท่องเที่ยว		
1) นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	10	50
2) คู่สัตว์ตามธรรมชาติ	0	0
3) นักเดินทาง	7	35
4) นักท่องเที่ยวทั่วไป	3	15
5) อื่นๆ	0	0

ในการสอบถามความคิดเห็น ได้สอบถามในประเด็นเรื่องการเดินทาง การท่องเที่ยว และความคิดเห็นต่อการให้บริการของโฮมสเตย์ ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมาเป็นเยี่ยมญาติ คิดเป็นร้อยละ 30 ในด้านพาหนะในการเดินทาง พบว่า ส่วนมากโดยรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาเป็นรถประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 30 สำหรับผู้ร่วมเดินทาง พบว่า ส่วนมากเป็นกลุ่มเพื่อน หรือผู้ร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาเป็นการเดินทางมาพร้อมครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 40 ในด้านแหล่งข้อมูลที่ทำให้นักท่องเที่ยวทราบหรือรู้จักบ้านป่าปู้ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ส่วนมากทราบจากรายการวิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ

42.50 รองลงมาทราบจากจาก เพื่อนหรือคนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 35 ในส่วน จำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวที่เคยมาพักผ่อนที่บ้านป่าปู้ พบว่า ส่วนมากเคยมาแล้ว 2-3 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 55 เมื่อสอบถามถึงระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในบ้านป่าปู้ พบว่า ส่วนมากใช้เวลาท่องเที่ยว ๒-๓ วัน คิดเป็นร้อยละ 100 และนักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อนที่บ้านป่าปู้ พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ เป็นนักเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 35

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตาราง 4.3 ตารางความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการ

การประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านที่พัก	3.5	0.75	ดี
2. ด้านห้องสุขา	3.05	0.54	ดี
3. ด้านอาหารและเครื่องดื่ม	3.30	0.81	ดี
4. ด้านเจ้าหน้าที่ระลิก	3.45	0.70	ดี
5. ด้านการบริการเจ้าบ้าน	3.45	0.70	ดี
6. ด้านการเดินทาง	2.75	0.89	พอใช้
7. ด้านความปลอดภัย	3.20	0.67	ดี
8. ด้านที่บริการทิ้งขยะ	3.10	0.76	ดี

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการบริการนักท่องเที่ยว จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

1. ในด้านที่พักและบริเวณข้างเคียง อยู่ในเกณฑ์ ดี
2. ห้องน้ำ ห้องสุขา อยู่ในเกณฑ์ ดี
3. อาหารและเครื่องดื่ม อยู่ในเกณฑ์ ดี
4. สำหรับของที่ระลึก อยู่ในเกณฑ์ ดี
5. การบริการของเจ้าหน้าที่ อยู่ในเกณฑ์ ดี

6. การเดินทาง	อยู่ในเกณฑ์	พอใช้
7. ความปลอดภัย	อยู่ในเกณฑ์	ดี
8. มีที่ทิ้งขยะ	อยู่ในเกณฑ์	ดี

4.3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตาราง 4.4 ตารางความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เป็นการเที่ยวในแหล่ง ธรรมชาติ	4.65	0.50	เห็นด้วย
2. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่ง วัฒนธรรม	4.80	0.43	เห็นด้วย
3. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่ง ประวัติศาสตร์	4.45	0.77	เห็นด้วย
4. เป็นการท่องเที่ยวผ่อนคลาย ด้วยการนวดประคบ	4.45	0.77	เห็นด้วย
5. เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	4.85	0.38	เห็นด้วย
6. เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้น ความสัมพันธ์กับคนใน พื้นที่	4.45	0.77	เห็นด้วย
7. เป็นการท่องเที่ยวที่คนใน ท้องถิ่นได้รับประโยชน์	4.60	0.70	เห็นด้วย

จากแบบสอบถามสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อ
คำถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติและความเข้าใจ เกี่ยวกับ

แนวทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอย่างดี ซึ่งคำตอบของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเห็นด้วยใน
ทุกเรื่อง รายละเอียดตามตาราง 4.4

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของบ้านป่าปู้ ตำบล
ผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนของชุมชนจากข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มชุมชน และตัวแทน
ชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพและการบำบัดเพื่อสุขภาพ เช่น กลุ่มสมุนไพรไทย กลุ่มนวด
แผนไทยด้วยลูกประคบ แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยใช้การ วิเคราะห์
SWOT วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่เกี่ยวกับ ท่าเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวต่อ
ความพร้อมและความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดรูปแบบการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชุมชนในท้องถิ่น ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตต่อคน ส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่มี
ต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสุขภาพ ดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>1. ชุมชนบ้านป่าปู้มีความเข้มแข็งในด้านความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นหมู่บ้านชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีของจังหวัด</p> <p>2. ผู้นำของชุมชนมีความเข้มแข็งด้านภาวะผู้นำ ทำการคนชุมชนให้ได้รับส่งเสริมจากความรู้หน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1. โครงสร้างการจัดด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนยังไม่ชัดเจน</p> <p>2. การสร้างเครือข่ายในชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังไม่ชัดเจน</p> <p>3. คนในชุมชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ</p> <p>4. ชุมชนยังขาดช่องทางในการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง ทำให้นักท่องเที่ยวที่ชอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังไม่รู้จัก</p>
<p>3. เนื่องจากความรู้ด้านสมุนไพร และการนวดแผนไทยด้วยลูกประคบ ชุมชนสามารถถ่ายทอดให้กับผู้สนใจ และนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการได้</p> <p>4. กลุ่มชุมชนและตัวแทนชุมชนด้านสมุนไพร ด้านการนวดแผนไทยด้วยลูกประคบ ที่เกี่ยวข้องทางด้านสุขภาพ และการบำบัดเพื่อสุขภาพ มีตระหนักรู้ และเข้าใจในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอย่างดี</p>	<p>5. ชุมชนยังขาดการบริหารจัดการที่ดี เมื่อมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้การบริการไม่ทั่วถึง</p> <p>6. การบริการด้านสุขภาพบำบัด เช่นการนวดแผนไทยด้วยลูกประคบ ยังมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ</p>

<p>จุดแข็ง</p> <p>5. ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านป่าญี่ปุ่น ตำบลบ่ออ้อย อยู่ในเขตอำเภอเมือง ห่างจากตัวเมือง แม่ฮ่องสอนประมาณ 5 กม. จึงทำให้นักท่องเที่ยวสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยวได้</p>	
<p>โอกาส</p> <p>1. ชุมชนบ้านป่าญี่ปุ่น ได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น</p> <p>2. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นทุกปี</p> <p>3. การท่องเที่ยวภายในประเทศมีค่าใช้จ่ายที่ถูกลงและประหยัดกว่าการเดินทางไปต่างประเทศ จึงทำให้นักท่องเที่ยวคนไทยนิยมเที่ยวภายในประเทศมากกว่าต่างประเทศ</p> <p>4. ความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกปี</p>	<p>อุปสรรค</p> <p>1. นักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวตามฤดูกาล จึงทำให้บางฤดูกาลไม่มีนักท่องเที่ยว</p> <p>2. การเดินทางจากต่างจังหวัดมายังจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความลำบาก ด้วยระยะเพียง 244 กม. จากจังหวัดเชียงใหม่ แต่มีโค้งถึง 1,864 โค้งต้องใช้เวลา 6 – 7 ชั่วโมง</p> <p>3. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางด้วยเครื่องบินยังสูง เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น</p> <p>4. จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในจังหวัดได้น้อย</p>

4.4 แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของบ้านป่าปู้ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ควรมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการเดินทาง

ควรมีการปรับปรุงด้านการเดินทาง ให้ดีขึ้น เนื่องจากจากการสอบถามความคิดเห็นเรื่องการให้บริการ พบว่าการเดินทางภายในชุมชน ยังมีถนนบางจุดเป็นหลุมเป็นบ่อ ทำให้การเดินทางไม่สะดวก จึง เป็นประเด็นที่มีค่าคะแนนความพึงพอใจต่ำกว่า ประเด็นอื่น ๆ มีความคิดเห็นว่าจะต้องปรับปรุง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75 นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านอื่น ๆ เช่น ที่พัก ห้องสุขา อาหารและเครื่องดื่ม ของที่ระลึก บริการของเจ้าบ้าน ความปลอดภัยและที่ทิ้งขยะ อยู่ในเกณฑ์ดีแล้ว

2. ด้านสถานที่ท่องเที่ยวและงานบริการ

สำหรับด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีปรับปรุงการจัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต่าง ๆ ให้ชัดเจนและครอบคลุมทุกแห่ง ตลอดจนการจัดทำแผนที่ของชุมชนอย่างชัดเจน ซึ่งในแผนที่จะบอกถึงจุดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชน และป้ายต่างๆควรให้ความรู้ของสถานที่และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ว่าคืออะไร ความเรื่องราวความเป็นมาได้อย่างไร ในแต่ละสถานที่ สำหรับในด้านงานบริการ ควรมีปั่นจักรยานไปตามแหล่งที่ท่องเที่ยวต่างๆในชุมชน กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักอาศัยที่โฮมสเตย์ นอกจากนี้ควรมีการจัดสถานที่ทานอาหารเช้า ตามนาขั้นบันไดของชุมชน เพื่อสัมผัสอากาศตอนเช้าที่เย็นสบาย เป็นการรับอากาศบริสุทธิ์ของชุมชน

3. ด้านบุคลากร

ควรมีการจัดอบรมหรือประชุมให้ความรู้เรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างต่อเนื่อง จากหน่วยงานภาครัฐหรือจากสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และคอยในชุมชนเกิดความตระหนัก และให้ความสำคัญกับทุนทางสังคมที่ชุมชนมีอยู่ และใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงการ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนิเวศน์อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ควร

สนับสนุนและส่งเสริมให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชน เช่นกลุ่มเด็กและเยาวชน เป็นมัคคุเทศน์น้อย ให้มีส่วนร่วมกับชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพดังกล่าว เพราะเด็กจะได้สืบทอดการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพดังกล่าวต่อไป

4. อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาพบว่า ชุมชนมีความรู้ความสามารถด้าน การเกษตรอินทรีย์ สมุนไพร การนวดประคบเป็นอย่างดีมาก แต่ยังขาดการพัฒนาผสมผสานรูปแบบการบริหารจัดการ รวมถึงสร้างกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มา ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อ การส่งเสริมสุขภาพ หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ หรือการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริม สนับสนุนโดยผ่าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ สถาบันการศึกษาด้วยการสนับสนุนด้านการฝึก อบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนด้านการ ตลาดและการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก โดยการทำเพจของชุมชน ในอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เกิดมีการประชาสัมพันธ์โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างแพร่หลายและส่งเสริมกิจกรรมให้เกิดการรวมกลุ่ม หรือเครือข่ายเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

